

UPRAVA I UREDNIŠTVO : ZAGREB. ILICA BROJ 31 III. KAT. PRETPLATA : GODIŠNJE K 120, POLUGOD. K 60, ČETVRTGOD
 RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. K 30; POJEDINI BR. 4 K. IZLAZI TRI PUT MJESEČNO.

Praktično znamenovanje XII. cij. kongresa

Diše prof. Dr. Otto Warburg.

Svaki, koji nepristrano uspoređuje karlsbadski kongres s prijašnjim cionističkim kongresima, bić će sigurno začudjen zbog njihove razlike. A slika, koju je ovaj kongres pružio u profimbi prema prijašnjim, bila je sasvim nova. Debate nijesu se više kretale o principima i metodama, već o prosudjivanju pozitivnih prilika i njihovog iskorišćivanja. Stvorene su doduše još uvijek neke rezolucije opće naravi, no one su prema drugima, koje su se bavile praktičnim stvarima, igrale nuzgrednu ulogu.

Pod ovim okolnostima jasno je, da je budžet znatnije iskočio no do sada, jer riješenje praktičnih zadaća moralo je da nadje svoj izražaj u budžetarnim zahtjevima. Stoga nije ni na jednom kongresu pitanje novca igralo toliku ulogu kao na ovome, ne radi samoga novca, već radi obnovnog rada, koji se njegovom pomoću ima da izvrši.

Razvoj cionizma zadnjih godina možemo da usporedimo s mladim čovjekom, koji je dovršio svoje teoretske nauke i sad pristupa životu sa praktičkim zahtjevima. Ne radi se sad više o tom, da u djelo pretvori teoretsko najbolje, već se on mora pod pritiskom svakidašnjosti zadovoljiti time, da stvara ono, što je praktički postizivo, čemu dostaju sredstva, koja mu stoje na raspolaganju i u okviru njegovih duševnih i moralnih snaga.

Nije stoga nikakovo čudo, da je ovaj kongres time, što se čuvao svih utopija, i u bitnomu se bavio s čisto praktičnim zadacima, vrlo povoljno djelovao i na necioniste, te držim, da ćemo doskora moći vidjeti posljedice toga.

Prije svega će se simpatično dojmati širokih krugova, da je gotovo cijeli rad i sve primljene rezolucije koncentriran na obnovu Palestine. Rad, koji nije posvećen Palestini, t. j. onaj u galutskim zemljama, spominje se doduše u jednoj rečenici 8. političke rezolucije kao integrirajući dio cionističkog općeg rada, ali je rezolucija tako umjereno stilizirana, te je postizavanje narodnih prava ograničeno na priznanje prava narodnih manjina za one dijelove židovskog naroda, koji to pravo traže, tako da će samo zlobnici moći u tome vidjeti neki nacionalni šovinizam. Mnogi zagriženi protivnici cionizma će više iz prkosa i stare navade no iz uvjerenja i na-

dalje zastupali svoje staro opozicijono stajalište prema cionizmu, no oni medju njima koji razmišljaju, te većina tako zvanih neutralaca sad nakon što se na kongresu u Karlovim Varima razbistrio i iznova fundamentirao položaj cionističkog pokreta ne će imati više razloga, da se ustežu od palestinskog obnovnog rada. Prije svega će se ugodno dojmili necionista umjerenost u političkim zahtjevima, onih 8 političkih rezolucija, koje su prihvaćene na kongresu, tako su stilizirane, da se na njihovom temelju mogu sjedinili široki krugovi židovstva u obnovi Palestine.

Velik broj rezolucija bavio se time, da postavi naše financijalne institute na širu podlogu. Tako ima da se kapital Jewish Colonial Trust povisi na 2 milijuna funti, a onaj Anglo-Palentine Bank na 1 milijun funti, da se osnuju filijalke Jewish Colonial Trust u najvažnijim židovskim centrima, kao i institucije za gradski i seoski hipotekarni kredit, te da se osnuje industrijalna i centralna zadružna banka. Već se u ovogodišnjem budžetu rezervira ½ milijuna funti za poljoprivredne, industrijalne i komercijalne kredite, kao i za gradnju kuća u Palestini. 50.000 funti odobreno je za sudjelovanje pri podizanju električne centrale. Već ovi zaključci moraju prema vani praviti utiska isto tako, kao izbor financijalnog i ekonomskog vijeća, koji se sastoji od samih stručnjaka, a kome će biti podređene sve trgovačke transakcije cionističke organizacije. Ovi zaključci dokažu, da najozbiljnije nastojimo, da ekonomske zaduče cionističke organizacije i ekonomski upravljamo, podređujući ih stručnjačkoj organizaciji.

Rezolucije glede Narodnog Fonda potvrdile su zaključak Londonske godišnje konferencije od 1920., kojim je Narodni Fond proglašen nosiocem židovske zemljišne politike u gradu i na selu u Erec Jisraelu. Pored njegovih prihoda iz sabiranja, koje se godišnje povećaju, (1920. 10 milijuna franaka prema 1 milijun franaka u g. 1913.) ima dobiti 20% od prihoda Keren Hajesoda, to bi bilo kraj godišnjeg primitka od 1 i pol milijuna funti u god. 1921/22. oko 300.000 funti. Jasno je, da se pri tome radi o praktičnoj potrebi vazda imati na raspolaganju novaca, da se odmah može kraj povoljnih cijena kupovati zemljišta. Kupnje zemljišta, koje su uslijedile u zadnje vrijeme vezale su za godine unaprijed sve prihode darivanja, tako, da se za nove velike kupnje moraju namaknuti i nova velika sredstva.

Izvjeste Narodnog Fonda na kongresu jasno je pokazalo, da je ova institucija zadnjih godina radila već vrlo lijepo (barem u razmjeru prema prijašnjim godinama i obzirom na ograničena sredstva) te je židovski posjed u Erec Jisraelu u ovoj godini početve-rostručila. Ali što znače 7000 hektara zemljišta Narodnog Fonda prema ukupnoj površini Palestine, koja je 400 puta veća? Treba dakle znatnih iznosa za blizu budućnost u svrhu kupnje zemljišta, te se i nečlanovi organizacije ne bi teško odlučili, da doprinesu tomu, kada bi se propaganda pravilno vodila. Sigurno će biti od koristi za upravu i kupnju zemljišta zaključak kongresa, da se uprava Narodnog Fonda preseli u Erec Jisrael.

Ali kupnjom zemljišta još nije sve uradjeno. I ako je amelioracija zemljišta također stvar Narodnog Fonda, ipak iziskuje pravi kolonizacioni rad svoje posebne fondove. Da su ovi fondovi, i to u razmjerno visokim iznosima, budžetom ustanovljeni, jedna je osobito karakteristična značajka ovoga kongresa, kojom se razlikuje od prijašnjih. Do bečkog kongresa vrijedila je još stara teorija iz Herzlovih vremena, da cionistička organizacija ne treba da kolonizira, već samo da stvori uvjete za kolonizaciju, a mislilo se, da je tome u dostatnoj mjeri udovoljeno kupnjom zemljišta. Zato smo bili siljeni, da nakon raspusta zadružnih farma dajemo zemljišta Narodnog Fonda zadrugama u zakup, kojima smo morali predujmiti ne samo inventar, već i pogonsku glavnicu, jer nije bilo zakupnika, koji bi sami imali potrebna sredstva. S ovim rdjavim i nerentabilnim sistemom a time i cijelom teorijom prekinuo je kongres i time inaugurirao periodu cionističke kolonizacije.

Naravno, da se sa u ovoj godini predvidjenim iznosom od 300 hijada funti ne može previše stvarati, jer se u bitnome radi o naseljivanju poljo-privrednih radnika, legionara i Jemeničana, koji su bez sredstva Velik dio ovog budžeta morat će se nadalje upotrijebiti za prevoz halucim i novih poljo-privrednih useljenika, kao i za pokuse novih kolonizacionih metoda; jedan dio ima da služi pošumljivanju, namještenju instruktora, stručnjaka, te za poljo-privredne pokušaje i istraživanja.

No time još ni izdaleka nisu iscrpljena sredstva, koje je kongres odobrio za kolonizaciju. Kolonizatornom radu organizacije imaju se pribrojili i fondovi za radnike i njihovu opremu, troškovi nove emigracije u visini

od 90.000 funti, te znatni izdaci za zdravstvo i školstvo, (vidi br. 33. »Židov« op. ur.)

Hoću još s nekoliko riječi, da se taknem kulturnih zadaća, čija je materijalna potpora po Cijon, Org. naišla na djelomični otpor u financijskoj komisiji. Po sanitetskom odboru zahtijevano podredjenje svega zdravstva jišuva u Palestini pod cijon. organizaciju i uredjenje sanitetskog departementa u Palestini prihvatio je kongres u jednoj rezoluciji. Ako u budžetu odobrenih 128.000 funti sigurno nedostaju, da udovolje svim sanitarnim potrebama židovske Palestine, ipak se istim iznosom može nastaviti sanitetski rad, koji je do sada izvršila »Hadasa.« I budžet za tehnikum s 10.000 funti vrlo je skroman, da će jedva moći dostati za najnužniju izgradnju zgrada, tako da će

otvorenje toga instituta za naučne svrhe još neko vrijeme biti isključeno. I vrlo potrebno proširenje narodne biblioteke moralo se zadovoljiti s neznatnim iznosom od 3.000 funti, kao što ne odgovara nikako iznos od 10.000, koji je odobren za pokusnu stanicu za poljo-privredu. Ulfaha, da će se nakon namirenja redovitog budžeta višak primitaka upotrijebiti za razne kulturne svrhe (kao primjerice za povišenje učiteljskih plaća, hebrejske večernje tečaje, nabava udžbenika, učiteljske mirovine, otvorenje ortodoksnog seminara za učiteljice, Vaad halašon, biblioteka i istražne svrhe) vrlo je malena obzirom na visinu redovitog budžeta. Univerza u pravom smislu, t. j. abstrahirajući od ovdje navedenih posebnih institucija, ne spominje se u budžetu, jer će

se izgraditi posebnim sabiranjima za koja je osnovan unutar Keren Hajesoda posebni sveučilišni fond. Do sada su samo američanski liječnici počeli sabirati za medicinske institute fond od jedan milijun dolara. Svakako možemo očekivati, da će se bez sumnje nakon izgradnje prvih univerzitetskih instituta u Jerusalmu interes za univerzitet znatno pojačati, te će se naći mnogo darovatelja.

Rad kongresa uslanovio je potrebe Erec Jisraela, da bi spoznali naše zadaće u potpunosti. Kader je osnovan, treba ga još izgraditi. Sjedinimo se za Erec Jisrael u Keren hajesodu, čije legaliziranje spada među najvažnije tekovine ovog Kongresa. Kongres učinio je svoju dužnost. Neka nitko ne zakasni, da ispuni svoju dužnost!

Izvješće o XII. kongresu

DVADESETITREĆA SJEDNICA.

Utorak, dne 13. septembra 1921. poslije podne.

Predsjeda potpredsjednik Klumel.

Predlaže, da se glasa o pojedinim stavkama budžeta, a da time nije skopčan prihvata ukupnog budžeta, jer će se o tome posebno glasovati.

Dr. Halpern predlaže na prihvata stavku a) redovitog palestinskog budžeta (vidi br. 33 »Židova«).

Badkov traži povišenje iznosa za školstvo od 90 na 100.000 funti.

Finzi, da se od iznosa preliminiranog za gradnju škola dade 10.000 funti za školstvo.

Löwe opširno motivira zahtjev povišenja iznosa za biblioteku.

Referent dr. Halpern upozorava, da se povišenjem jedne stavke mora druga sniziti, inače mora otkloniti svaku odgovornost.

Nakon kratke debate prihvaćene su sve 4 stavke sub a) (odgoj).

K točki b) (zdravstvo) predlaže dr. Bierer: kongres ovlašćuje Egzekutivu, da nakon pretresa sanitarnoga budžeta po vaadu habriutu, a prema intenzitetu imigracije može dati prinos do 140.000 funti.

Dr. Beham traži brisanje te stavke, dok medicinski departman ne odredi kasnije sve potrebe.

Bruckus (Rusija): Prihvatom ove stavke preuzimamo sav teret sanitarnog rada. Cijonistički pokret je imigracioni i kolonizacioni pokret, te nije njegova zadaća da se brine za medicinske potrebe cijelog pučanstva. Neka se osnuje za to posebni fond.

Nakon kratkog odgovora referenta primaju se stavke b), c) i d) bez debate.

Stavka e) odlaze se do izvješća komisije za poljoprivrednu kolonizaciju.

K stavci f) predlaže dr. Warburg, da Egzekutiva za pokusne stanice preliminirani iznos od 10.000 može povisiti za daljnjih 10.000 funti iz stavke za poljoprivrednu kolonizaciju.

Stavka f), te nadopunjak dra. Warburga prihvaća se.

Stavke g), h) i j) primaju se bez debate.

Iza toga prešlo se na raspravu nadopunitbenih predloga. Kulturna komisija traži povišenje školskog budžeta za 26.000 funti, dr. Löwe traži povišenje prinosa za biblioteku za 2400 funti. Oba su predloga prihvaćena.

Predlog dra. Bierera glede sanitetskog budžeta je odbijen.

Kaplanski predlaže, da se Egzekutiva ovlašćuje za slučaj redukcije prinosa Ž. N. F.-a za amelioraciju malih zemljišta na 50.000 funti, da povisi iznos za gospodarsku kolonizaciju za 30.000 funti. (Primljeno.)

Julius Simon i de Lieme predlažu obzirom na izjavu referenta financijske komisije, da se iz novea Keren Hajesoda u prvom redu imadu pokriti izdaci redovitog palestinskog budžeta bez obzira na 30% odredjenih za gospodarske investicije, da se ova potonja obveza za ovu godinu stavi van krijeposti.

Dr. Feiwel nakon kratkog obrazloženja stavlja ovaj predlog: Direktorij Keren Hajesoda, odnosno Egzekutiva cijonističke organizacije, ima da iz prihoda Keren Hajesoda naredne godine pokrije redoviti etat, a druge prihode Keren Hajesod rezervira za druge svrhe. (Prihvaćeno.)

Dr. Chajes: Upadica od danas prije podne nije bila borba dvaju naziranja na svijet, već nesporazum. Nisam čovjek, koji stoji pod uplivom dogma i borim se protiv svakog pritiska, u ma kojoj se formi javio. Da se radilo o borbi raznih naziranja na svijet, ne bi posredovao, jer borbe valja do kraja izvoštiti. Glasovao sam protiv prelaza na dnevni red, jer držim, da treba obim strankama dati mogućnosti, da izraze svoje želje. Vi, prijatelji moji s lijevice, možete imati drugo mišljenje o židovstvu, no židovska tradicija. Možete sebi zamišljati, da će se u Palestini razvijati drugi život. Morat ćete ipak uvidjeti, da se u kući muža, koji ima određene običaje, ovi običaji moraju poštivati. Vaša je stvar, kakovo je vaše shvaćanje o židovstvu, ali jedno stoji: Dolazite u zemlju, u kojoj su se razvijali tokom vijekova izvjesni običaji, a ovi su nam običaji u tisućljetima našega progonstva nadomjestiti našu domovinu. Nemamo još svoju domovinu. Trebamo još

običaje, da stvorimo svoju domovinu. Nitko od Vas ne će morati da siluje svoju savjest, ako bude živio u zajednici, koja njemu lično daje slobode, a u javnom nastupu slijedi puteve, koji su vijekovima bili putevi našega naroda i stvarali dušu našega naroda. Ne trpim nikakovu prisilu, ali znam da razlikujem, što sam dužan običajima zemlje i naroda, svoje zemlje i naroda. Zato imam odvažnost, da Vam predložim ovaj kompromisni predlog:

U javnom djelovanju po cijonističkoj organizaciji osnovanih, uzdržavanih i subvencioniranih institucija ne smije se ništa poduzeti, što bi se protivilo židovskoj tradiciji. Vodstvo cijonističke organizacije ima da osigura provedenje ovoga zaključka.

Dr. Weizmann: Držim, da je predložena rezolucija prihvatljiva za obe stranke. Izjavljujem još jednom najsvečanije, da ne ćemo ni pod koji uvjet dopustiti nikakav zahvat u individualnu slobodu. S ovim dodatkom i s ovom izjavom držim, da mogu biti obe strane zadovoljne i molim Vas u interesu nesmetanog rada, da prihvatite ove rezolucije.

Schweizer (Hitahdut) daje u ime Poale Cijona, Ceire Cijona i Hitahduta ovu izjavu: Smatramo vjeru kao stvar savjesti svakog pojedinca, štujemo uvjerenje i slobodu savjesti svakog čovjeka. Odbijamo napadaje, da židovsko radništvo u Palestini povrijedjuje taj princip. Boriti ćemo se svom snagom protiv svakog pokušaja, da nas se ikakvim prisilnim sredstvima prinudi, da vodimo religiozan život. Židovski jišub izgradit će na temelju svjetovnosti i slobode. Vjerska pitanja ne spadaju u kompetenciju cijonističkih kongresa i nijedna rezolucija u tom smjeru ne može ikoga vezati niti na ista obvezati.

Pošto je predložena rezolucija promijenjena, predlažemo, da se glasanje odgodi do iza pauze.

DVADESETIČETVRTA SJEDNICA.

Utorak, dne 13. septembra 1921., na večer.

Predsjeda potpredsjednik Lipski. Berl Locker (Poale Cijon): U ime frakcije Poale Cijon, Ceire Cijon i Hitahduta izjavljujem, da nemamo ništa do-

dati našoj deklaraciji od prije podne. Boriti ćemo se najoštrijim sredstvima protiv klerikaliziranja Erec Jisraela i cionizma. Židovsko radništvo žrtvuje svoju krv, a vi se prijetite, da ćete uskratiti novac. Odlučno ćemo se opirati svakom pokušaju organičenja slobode savjesti te da se iz Erec Jisraela napravi crkvena država. U ime frakcije dajem ovu izjavu:

U saglasju s našom izjavom, koju smo danas dali, konstatiramo, da rezolucija dra. Chajesa ne spada u kompetenciju kongresa. Ne ćemo glasovati i proglašujemo neobvezatnom svaku rezoluciju, koja dira u slobodu savjesti. Ne ćemo se podvrgavati onakvoj rezoluciji. Kod svakog pokušaja, ovakovu rezoluciju provesti u život, židovsko će radništvo u Palestini, oslanjajući se na moć židovskog radništva cijeloga svijeta, znati da brani svoju čast i neovisnost.

Struck (Mizrahi): Gosp. Locker uvjeravao je, da će se on i njegovi prijatelji najodlučnije oprijeti klerikalizaciji Erec Jisraela. U toj ćemo ih borbi podupirati, jer klerikalizam nije židovski. Ali ne ćemo sustati, da Erec Jisrael učinimo židovskim i držimo, da će Erec Jisrael biti onakav, kakova je većina židovskoga naroda. Kad govorite u ime radništva Palestine, dužnost mi je upozoriti, da među radnicima Palestine ima i mizrahista. Ne tražimo drugo, no da pustite da postanemo blaženi po svojoj fazoni. Za predlog ne trebam dalje govoriti jer on sam za sebe govori.

Prima se rezolucija Chajes.

NARODNI FOND.

Prof. Warburg referira za komisiju Ž. N. F-a i predlaže ove rezolucije: Glavni ured Narodnog Fonda ima se čim prije preseliti u Erec Jisrael.

Dva do četiri člana direktorija imaju svoje boravište u Erec Jisraelu.

Kongres prima do znanja zaključke prve svjetske konferencije Narodnog Fonda glede nutarnje izgradnje organizacije N. F-a.

Kongres pozdravlja princip poljoprivredne kolonizacije zemljišta Ž. N. F-a.

Kongres pozdravlja kupnje seoskih i gradskih zemljišta, koje je N. F. obavio u zadnje vrijeme u Erec Jisraelu.

N. F. ne smije u buduću dati zajmova, već mora sva raspoloživa sredstva upotrijebiti za kupnju zemljišta, za njegovu amelioraciju i pošumljenje.

Kongres potvrđuje teze zaključene po godišnjoj konferenciji 1920., kojima se određuje, da N. F. postaje nosiocem židovske zemljišne politike u gradu i na selu.

Lichtheim: Prema zaključku Egzekutive molim Vas, da ove predloge ne prihvatite, već ih predajte A. K. Nije bila namjera, da se osnuje posebna komisija za N. F. Zaključci spadaju u djelokrug kolonizacije, a djelomice u djelokrug organizacije.

Julius Simon: Odlučno sam protiv predloga g. Lichtheima. Pitanje je, da li trebamo nastojati da konstituiramo naše financijalne institucije u Palestini ili ne. Ne bi se ustručavao da stvar prepustim Egzekutivi, da se Egzekutiva

nije unatoč zaključka N. F-a izjavila protiv toga zaključka. Ne mogu da sebi zamišljam, da bi se s ijednog drugog mjesta mogla razviti bolja propaganda no iz Palestine. Prvi je to pokušaj, da pravimo naše institucije u Palestini samostalnim.

Usiškin podupire predlog Simona.

Lichtheim: Nijesam namjeravao da započnem stvarnu debatu. Ako se ne prihvati moj predlog, bio bi na to prinuđen. Simon drži, da trebamo samo ekspozičnu u Londonu, ali to je krivo. Sabirni aparat naših financijalnih institucija skopčan je s našom propagandom i mora se jedinstveno provesti. Morali bi tad i Keren Hajesod i svu propagandu prenijeti u Erec Jisrael.

Predlog Lichtheima se otklanja.

Dr. Sofer predlaže, da se prva stavka prihvati, a ostale da se predaju A. K. Prima se.

Sanitetski referat

drži dr. Bierer. Ističe, da je žalosno, te se tako malo govori o sanitarnom radu u Palestini. Moramo se brinuti, da nijedan bolestan čovjek ne dodje u Palestinu, a naročito ne ljudi, koji boluju na tuberkulozi, sifilisu, trahomu i tabes. Dr. Bierer predlaže ove rezolucije:

Ukupno zdravstvo jišuva u Palestini ima se centralizirati i podrediti cionističkoj organizaciji.

U tu svrhu ima se na sjedištu cionističke uprave u Palestini stvoriti Vaad Habriut (sanitarni departement).

Vaad Habriut sastoji od sanitetskog referenta, začasnog zastupnika organiziranih liječnika u Palestini, Vaad Leumi, okružne blagajne i tri zastupnika cionističke organizacije, koje određuje Egzekutiva na predlog liječničke komisije kongresa.

Predsjednik Vaad Habriuta je sanitetski izvjestitelj kod palestinske Egzekutive s istim pravima i ovlaštenjima, koja imaju zastupnici drugih odjela.

Zaključci Vaad Habriuta su obvezatni, a predsjednik ima da ih zastupa kod palestinske Egzekutive.

Prve dvije točke primaju se, ostale se upućuju Egzekutivi.

DVADESETIPETA SJEDNICA.

Srijeda, dne 14. septembra 1921., prije podne.

Predsjednik potpredsjednik Motzkin.

Dr. Josef Rufeisen referira u ime kolonizacijone subkomisije i predlaže slijedeće:

1. Kongres izjavljuje, da je gospodarska izgradnja Erec Jisraela najpreća zadaća cionističke organizacije.

2. Kongres stoga zaključuje, da se od prihoda Keren Hajesoda osim 20% za Ž. N. F. određenih imadu najmanje 30% upotrijebiti za poljoprivrednu kolonizaciju.

3. Kongres zaključuje:

a) da se zemljište, nabavljeno od Cionističke Organizacije odmah počne obradivati;

b) da se započete naseobine izgrade u definitivne naseobine, u koliko ne će

biti upotrebljene kao naučne farme, napose djevojačke naučne farme, ili pokusne stanice;

c) da se kao naseljenici u prvom redu uvažavaju osobe, koje posjeduju već dovoljno poljoprivredne izobrazbe;

d) da se uredba pokusnih stanica, kao najvažniji preduvjet za racijonalni razvitak poljoprivrede, izgradi izvanrednim osiguravanjem dovoljnih dotacija za ove svrhe;

e) da se poljoprivredni krediti odmah organiziraju i dovoljno dotiraju;

f) da se poprime odmah nužne predradnje za provedenje maksimalnog intenziviranja židovske poljoprivrede u Erec Jisraelu, ponajprije gradnje za natapanje i priprava praktičkih instruktora za pojedine poljoprivredne grane.

Budžet.

S obzirom na ove zahtjeve zaključuje kongres, da u okviru predviđenog minimalnog budžeta uvrsti iznos od 304.500.— funti za slijedeće svrhe:

a) za konsolidovanje i izgradnju postojećih farma 45.000 funti;

b) za udioništvovanje na izgradnji naseobina u Gornjoj Galileji (Tel Haj, Kfar Gileadi, Mahnaim i Ajeled hašahar) zajednički sa I. C. A. 5000 funti

c) za gospodarske kredite pojedincima, napose novim useljenicima 40.000 funti;

d) za radničke naseobine (Mošve ovdim) 56.000 funti;

e) za naseobu halucim i novih useljenika, za poljoprivredu, za okupatorne radove i pripravu zemlje (Gdir Avođa i dr.) 70.000;

f) za naseobu demobilizovanih legionara 20.000;

g) za naseobu Jemenita, napose gradnju kuća 28.000 funti;

h) za izobrazbu djevojaka u gospodarstvu i kućanstvu 10.000 funti;

i) za pošumljivanje 4000 funti;

k) za instruktore i poljoprivredni muzej 1500 funti;

l) za stručnjake 5000 funti;

m) za pokuse sa jeftinim i intenzivnim kolonizatornim metodama (kao Soskin i dr.) 20.000 funti.

Ukupno 304.500 funti.

Predlozi budžetnim stavkama.

1. Kongres zaključuje, da se odašalje u Erec Jisrael za vrijeme od najmanje jedne godine dana komisija, koja će sastojati iz poznatih stručnjaka, napose iz zemalja, čiji klimatski i drugi prirodni uvjeti nalikuju onima u Erec Jisraelu, a sa svrhom, da na licu mjesta prouči tamošnje kolonizatorne metode i kolonizatorne mogućnosti, te da o dosadanjem radu podnese izvješće, kao i predloge o novim kolonizatornim metodama.

2. Kongres zaključuje, da se obnova razorenih naseobina Kfar Saba i Tel Haj podupru prilozima iz budžetarnih stavaka, koji dolaze u tu svrhu u obzir.

3. Kongres zaključuje, da se Egzekutiva ovlasti, da iza primljenih stručnih mnijenja započne pokusima sa jeftinim i intenzivnim kolonizatornim metodama (Soskin i dr.).

4. Kongres preporuča izgradnju poljoprivredne pokusne uredbe u jedan institut za poljoprivredu, šumarstvo i vo-

dogradnje, koji bi se imao priključiti sveučilištu.

Gradsko kolonizovanje.

1. Kongres smatra potrebnim, da se u svrhu unapredjivanja gradskog kolonizovanja privuče u najširem opsegu privatna inicijativa. Za unapredjivanje trgovina i obrta imaju se uzeti u obzir slijedeća poduzeća:

a) Osnutak jedne trgovačke i industrijalne banke u svrhu financiranja veliko i malo industrijskih poduzeća u Palestini. Keren Hajesod neka sudjeluje na ovoj banci sa novcem, što mu za ovu svrhu stoji na raspolaganje.

b) Osnutak jedne gradske hipotekarne banke u svrhu energičnog unapredjenja gradjenja. Banka neka podijeljuje samo prvomjesne hipoteke do 60% od vrijednosti. Keren Hajesod neka sudjeluje na ovoj banci sa novcem, što mu za tu svrhu stoji na raspoloženje.

Raspačavanje založnica hipotekarne banke neka se u zemljama Galuta povjeri posebnim uredima. (Eventualno agenturama trgovačke i industrijalne banke.)

c) Unapredjivanja zanatlija neka se omogući zajmovima, koje bi predbježno podijeljivala A. P. C., a što prije u tu svrhu osnovana zanatlijska banka, i to na zadružnoj osnovi.

d) Osnutak ureda za informacije kod Cijonističke komisije za podijeljivanje stručnog savjeta u svim pitanjima trgovačkog i industrijalnog razvitka u Erec Jisraelu.

Neka se priključno na Palestinske Urede u Diaspori osnivaju trgovačke industrijske agenture u svrhu interesovanja, privučenja i unapredjivanja cijonističkih i necijonističkih interesenata, čijim posredovanjem će se interesirani krugovi upoznati sa konkretnim planovima.

2. Bitni preduvejt industrijalnog razvitka Palestine jest nastojanje Cijonističke Organizacije, da ishodi reformu carinske tarife.

Organizacija kolonizatornog rada.

Za vodjenje kolonizacije ustrojiti će po Akcijonom komiteju kolonizacijoni ured pod upravom jednog predsjedatelja, koji je član Egzekutive Cijonističke Organizacije.

Kolonizacijoni ured sastoji se:

a) od upravitelja najvažnijih emigracionih resora, kao što su poljoprivreda i trgovina, javni radovi i gradjevni resor, tehničkog centralnog ureda, useljivanja i rada, zdravstva itd. Akcijoni komitej odlučuje, koji će upravitelji resora imati pravo glasa u kolonizacijonom uredu.

b) od po jednog zastupnika Ž. N. F-a, K. H-a i banaka;

c) od triju zastupnika Vaad haleumia, medju kojima neka bude jedan zastupnik radništva.

Predsjedatelj vodi brigu o jedinstvenosti djelovanja kolonizacijonog ureda. Upravitelji resora su u svojem djelokrugu samostalni. Kolonizacijona pitanja opća i principijelne naravi tretirat će sveukupni kolonizacijoni ured, te o njima odlučuje u koliko ne padaju u nadležstvo Akcijonog komiteja ili Egzekutive.

Iza kratke debate prihvaćen je po kongresu budget en bloc.

Iza toga čita dr. Rufeisen zah-tjeve i predloge **Udruženja židovskih inžinirskih saveza.**

Oni traže tehnički centralni ured, pridjelbu tehničkog savjetnika Keren Hajesodu, izvedenje sviju projekata putem javne jeftimbe, popunjivanje tehničkih ureda smije uslijediti samo putem javnih raspisa.

Nadalje predlaže, da se naredne godine svrši i preda svojoj svrsi tehnika u Hajfi, da se budžetnim stavkama, koje se odnose na tehničku školu, dade pravo prvenstva.

U glavnome se ovi predlozi otpućuju Egzekutivi.

(Svršit će se.)

Iz židovskog svijeta

Konferencija za obnovni fond u Kownu. Dopisnik J. P. Z. u Kownu javlja: Za 7. oktobar bila je u Kownu sazvana obnovna konferencija na temelju sporazuma Joint Distribution Committee-a sa Židovskim Narodnim Vijećem, kako bi ista odlučila, na koji bi se način od »J. D. C.« za Litavsku asignirani novac najbolje upotrijebio. Na ovoj konferenciji, koja je privukla pozornost cjelokupnog litavskog židovstva, prisustvovali su zastupnici sviju litavsko-židovskih ekonomskih organizacija, kao narodne banke, zadruga, zanatlijska i poljoprivredna udruženja itd. Time se pružila predstavnicima Jointa prilika, da se stave u doticaj sa organizovanim silama litavsko-židovske javnosti. Sve su ove organizacije zahtijevale, da se cjelokupni obnovni rad provede po litavskom židovstvu samome, ali i po općoj kontroli Jointa. Skoro jednoglasno suprotstavio se neličnoj moći dolara ugled i snaga samostalne nacije. Na žalost nijesu predstavnici Jointa znali dovoljno procijeniti vrijednost ovog zajedničkog djelovanja. Oni htjedoše svoj posao potpuno samostalno voditi. Prema njihovom prijedlogu imala bi na čelu ovog rada stajati jedna komisija Jointa, koja bi sama upravljala cijelim radom, te u kojoj bi bili Narodno Vijeće i mjesne organizacije samo zastupani. Konferencija, koju su zastupnici Jointa smatrali samo kao savjetujuće tijelo, izjavila se protiv toga. Ona je bila pripravna, da se eventualno prije zahvali na amerikanskoj pomoći, nego da se odrekne svojega ugleda i samostalnosti. Odnosaji izmedju zastupnika Jointa i učesnika na konferenciji postajali su neprestance odrešitiji. Različite imenovane komisije ostaviše svoj posao djelomično nedovršenim, pošto uvidješe, da ne će moći postići praktičnih uspjeha. Na zadnjoj sjednici konferencije nisu učestvovali zastupnici Jointa. Konferencija je zaključena, pošto je odredila, da se ima sazvati drugo zasjedanje, kakò bi proučavalo pitanje obnove iz vlastitih sredstava. Osim toga zaključeno je, da se židovska javnost u Americi najtočnije obavijesti o držanju svojih zastupnika, koji de facto odstranjuju organe židovske samostalnosti, te bi htjeli cio posao voditi bez njih. Konferenciji prisustvovali su i mnogobrojni

protivnici Narodnog Vijeća, te se očekivalo, da će pitanje uže ili šire kompetencije Narodnog Vijeća stvoriti kritičan problem. No ovo je pitanje ipak potisnuto posve u pozadinu od pitanja općeg odnošaja naprama Jointu, u kojem zauzeše i protivnici Narodnog Vijeća posve protivno držanje naprama Jointu. Usprkos tome još je dakako vrlo daleko istinska sloga sviju židovskih krugova. Opozicija prema Narodnome Vijeću još je uvijek vrlo jaka, te će na drugom zasjedanju društva Kehilot, koje se ima za neko 3 mjeseca sastati, zacijelo doći do oštre kritike njegovog djelovanja. Ovo zasjedanje podvrći će djelovanje židovskog ministarstva i Narodnog Vijeća od njihovog opstajanja ovamo reviziji, te imati da bira novo Narodno Vijeće. Kako je upravitelj ureda za izbjeglice »J. D. C.« dr. Bernhard Kohn izjavio, ne će se potpore Jointa za reparirane usprkos rasejepa na konferenciji ukinuti.

Krivotvorenje pučkog popisa u Poljskoj. Židovsko narodno vijeće u Poljskoj prima dnevno iz raznih mjesta pritužbe o zlouporabama kod popisa pučanstva. Pored svih instrukcija iz Varšave su ovaj put komesari za popis pučanstva radili na svoju ruku, te su upisali kao saobraćajni jezik umjesto hebrejski ili židovski poljski jezik protiv volje židovskog pučanstva. Na temelju toga popisa htjeti će se sigurno dokazati, da u Poljskoj živi mnogo veći postotak Poljaka no što je to u istinu. Pravi broj Židova moći će se ustanoviti iz odnošaja vjeroispovijesti. Zastupnici na sejmju dobili su vrlo mnogo materijala o svim ovim nekorektnostima.

Protest protiv otpušavanja židovskih učitelja Budimpešte. Radi otpusta mnogobrojnih židovskih učitelja iz službe glavnog grada, te degrediranja nekolicine upravitelja na jednostavne učitelje, održavala se u Budimpešti impozantna prosvjedujuća skupština narodne demokratske stranke. Nakon otvorenja skupštine po predsjedniku Gabrielu Ugronu osvijetlio je referent Elemer Barsony u objektivnom referatu nepravdu, koja je nanešena ovim učiteljskim silama, te je podastro prijedlog na prihvati, prema kojemu konferencija osudjuje ovu protuzakonu naredbu magistrata glavnog grada, te traži promjenu flagrantnih povreda prava i uspostavu prognanih, koji su i disciplinarno kao izvršni pronadjeni, u prijašnje njihove službe. Desider Polony izjavljuje, da predležće pitanje nije konfesionalno, već je jednostavno pitanje pravnog reda. Dvanaest je godina prošlo — reče Polony — što sam sudjelovao pod pritiskom izvjesnih prilika pri osnutku onih tajnih i javnih dokazivanje vrijednosti kršćanskog duha i što sam proturio važnu riječ o »mišićavom kršćanstvu« u mnoštvo. Ali to nije značilo, da sam namjeravao ostvariti svoje ideale pomoću sile batine ili bilo kojeg nasilnog sredstva. U Ugarskoj nema židovskog pitanja, ali ima kršćanskog pitanja, koje čeka na svoje riješenje. Što je taj program? Uzgoj kršćanskog društva. Moramo odgojiti kršćansko društvo za marljivost, rad i

nauku, te praviti ga sposobnim za konkurenciju. Onda će i njihova bojazan pred gospodarstvenom moći židovštva prestati. Član municipalnog odbora glavnog grada Georg Szilagyi, osvjetlio je nepravednu naredbu gradskog poglavarstva, protiv koje on u ime radnog kršćanskog staleža prosvjeduje.

Prilike u Magjarskoj. Prema »Neue Züricher Zeitung« potražili su prigodom židovskih blagdana vodje dobrovoljačkih četa, koje su se nastanile u Eisenstadtu, tamošnju bogoštovnu općinu, te zahtijevali jedan milijun kruna. U slučaju da ih se odbije, zaprijetili su pogromom. Na to je židovsko pučanstvo isplatilo 400.000 kruna. Osim ovog slučaja u Eisenstadtu, bili su, kako javlja »Morgenzeitung«, u Kobersdorfu i drugim gradovima ovoga Jomkipura Židovi izagnani iz hramova, te prisiljeni, da sijeku drva i da obavljaju druge kojekakve poslove. Spitzerova tvornica koža opustošena je po pouzdanicima Friedrichovim, cijeli kožnati materijal zaplijenjen, a više namještenika odvučeno je ovom prilikom. Isti su se tek nakon teških zlostavljanja vratili kući, osim jednoga židovskoga namještenika Schindlera, kojemu nema traga.

Otešćavanje emigracije u Ameriku. Predsjednik Hardinga i kabinet zanimao se za pitanje emigracionog zakona, pošto su podnesene pritužbe, da se zakon krši, te da pridolazi više od 3% emigranata u zemlju. Ovi da se kriomčare kroz Kanadu i Mexiko. Odlučeno je upotrebiti najoštrija sredstva protiv ovog prokriomčarenja imigranata. Ako to ne bi koristilo, to će se naložiti kongresu, da izda zakone, koji su potrebni za tu svrhu. Vlada je čvrsto odlučila, da ostane pri najstrožijem provođenju imigracionog zakona. Nastoji se da pače, da se odašalju u Evropu činovnici, koji će ispitati mjesto porijekla putnika za Ameriku. Bit će zadaća ovih vladinih krugova, da zapriječe odlazak broja iseljenika, koji bi premašio određenu količinu.

Antisemitske hajke u Sedmogradskoj. Rumunjski ministar za Sedmogradsku, Groza, izjavio je prilikom svoga boravka u Košicama suradniku »Uj Kelet« među ostalim o antisemitskoj hajki protiv Židova, koja je uslijedila u zadnje doba, a koja je uznemirila sve Židove, da po njegovom mišljenju ovi žalosni izgredi nisu djelo Rumunja i Magjara, već djelo »internacionale glupih«, inscenirano po fukari. Smatra, da je sve to upereno ne samo protiv jedne narodne manjine, već protiv ugleda države, kao atentat protiv autoriteta države, protiv kojeg je odlučan boriti se svim sredstvima, da bi onemogućio ovakove opasne pokušaje.

Izbori za prašku bogoštovnu općinu. U nedelju, dne 30. oktobra obavili su se u Pragu izbori za bogoštovnu općinu. Dosadašnja reprezentacija se nakon teških borba ipak odlučila, da na temelju modernijeg izbornog sistema raspiše nove izbore. Židovsko narodno vijeće postavilo je program za židovsku Općinu naročito na polju socijalne skrbi i odgoja. Na čelu židovske kandidacije listine stoji dr. Ludwig Singer.

Asimilantska grupa kandidira kao demokratska stranka.

Židov — američki poslanik za Češkoslovensku republiku. Poznati diplomata, spisatelj i žurnalista Mr. Lewis Einstein, ugledni američki Židov, imenovan je poslanikom za Češkoslovensku republiku.

Iz cionističkog svijeta

Prva godišnja skupština ekonomskog vijeća za Palestinu. 13. oktobra održala se prva godišnja skupština Economic Board, za Palestinu pod predsjedanjem Sir Robert Valey Cahn, koji je umjesto zapriječenog predsjedatelja egzekutivnog odbora, ministra Alfreda Mond a pročitao programatske izjave, koje je Mond sastavio. Prije svega Mond ističe, da ekonomsko vijeće treba za svoj rad saradnju svijetu. — Mond računa time, da svaki engleski Židov osjeća dužnost, da podupire englesku vladu i engleski narod u provedenju teške zadaće, koju je preuzela za Židove cijeloga svijeta. Prvi put, da se uzmgone s uspjehom provesti Balfourova deklaracija, stvaranje gospodarsko zdravih poduzeća u Palestini, kao što su iskorišćivanje snage vode, gradnja luka i kuća, osnutak kreditnih zavoda, stvaranje industrije i slično. Za te svrhe treba velikih kapitala, koja se mogu dobiti, ako su članovi uvjereni da su poduzeća osnovana na zdravoj podlozi i da se njima ispravno upravlja. Stvar je Economic Boarda da se za to brine. Economic Board treba da ima 50 članova, te stoga valja povesti agitaciju. Drugi je princip gospodarskog vijeća saradnja s drugim korporacijama i koordinacija svih radova, koji se odnose na izgradnju Palestine. Stoga pozdravlja Board zastupnike cion. Organizacije i Ike, koji su obećali svoju suradnju. Ujedno je stiglo i od američkih organizacija s istim zadaćama i naziranjima, pristanak na suradnju.

Glede samog programa istaknuto je, da Palestina najviše treba električnu i vodenu snagu, ove mogu se dobiti iz Jordana i drugih rijeka, te izgradnjom luka. Poduzeća te vrsti su vrlo važna, a ujedno su i produktivna u potpunom smislu riječi. Prema tomu je Rutterbergov projekat poprimio konkretnu formu čim se namaknu potrebna sredstva. I izgradnja luka približuje se svome ostvarenju, te postoji nada, da će se u najkraće vrijeme moći pristupiti nužnim predradnjama istraživanja tla. Ekonomsko vijeće imat će kod ovih velikih poduzeća da izvrši važne funkcije. Pored toga primio je velik broj manjih projekata, koji mogu biti temelj za razvitak, izvjesnih industrija. Da bi ostvario ove razne projekte zaključio je Board osnutak društva, pod imenom Palestine Company s kapitalom od 2000.000 funti. Zadaća je toga društva financiranje projekata na temelju dobivenog stručnjačkog mnijenja. Najvažnija od tih poduzeća su ona za gradnju kuća, zatim importno i eksportno društvo, napose za eksport iz Palestine za Transjordaniju. Osnutak ovakog društva je i u interesu palestinske vlade, koja je pripravna sklopiti s njime ugovor radi poštanskih

i vojničkih transporta. Nadalje namjerava se osnovati produkcija raznih stvari, koje su se do sada uvažale, kao primjerice soli. Za poduzeće za dobivanje soli treba 40.000 funti te će Ica doprinijeti posloviću toga iznosa. Nema sumnje — svršio je Sir Cah n — da će korporacija, koja će stvarati rentabilne industrije u Palestini služiti židovskoj i engleskoj stvari.

Nakon toga zahvalio je James Rothschild predsjedniku za njegov živi interes na organiziranju Boarda i Palestine Compagny. Saopćuje nadalje, da mu je rekao Sir Herbert Samuel, da želi, da bi engleski Židovi u velikom broju učestvovali na izvedenju predloženih projekata, jer oni poznaju financijske i političke poteškoće palestinske mandatarne vlade, te neka joj pomognu svim sredstvima. Na upit gospode Seligmann i Sir Adolf Cuck saopćuje predsjedatelj da londonsko ekonomsko vijeće stoji u živom kontaktu sa američkim Boardom. Konačno predlaže zahvalnu rezoluciju za Jamesa Rothshilda, koja je jednoglasno prihvaćena.

U izvršni odbor gospodarskog vijeća izabrani su: ministar Sir Alfred Mond, Sir Stuart Samuel, Sir Robert Valey-Cahn, Albert Belicha, barun James de Rothschild, Leonard L. Cohn, A. E. D'Avigdor Goldsmith (zastupnik Ica) Josef Cowen (zastupnik Cion. Organizacije).

Proglas za Keren Hajesod u Americi. Sve velike židovske narodne organizacije uključivo najvećih redova, udruženja i zemaljskih saveza izdali su zajednički proglas u korist Keren Hajesoda. Proglas je potpisan samo po rabinu Leventhalu u ime Agudat Harabanim, Morisu Rottenburgu za Cionističku Organizaciju u Americi, Judge Levi-u za Independent Order Brith Abraham, Martinu Levi-u za Ind. Order, Meier Berlin za Mizrahi, Judge Strahl za Order B'ne Zion, Liebskind za Independent Order Sous of Israel, dru. Krimski u za narodne federacije ukrajinskih Židova, dru. Siegelsteinu za udruženje rumunjskih Židova, dru. Büchleru za federaciju magjarskih Židova, Grindin za federaciju žid. farmera, te Rosenberga za federaciju poljskih Židova.

Keren Kajesod u Americi. Zadnjoj sjednici privremenog egzekutivnog komiteta američanskog odsjeka za Keren Hajesod predan je izvještaj, po kojem je od mnogih upisa iz svih dijelova Unije, koji iznose više milijuna dolara, do 22. septembra u gotovom uplaćeno 594.621 dolara. Troškovi tog američanskog odsjeka za Keren Hajesod, a to je silan aparat, koji se proteže na cijelu Uniju, iznose samo 12 po sto dohadka. Predoznačuje se u London obično dva puta nedjeljno u iznosima od 10.000 do 15.000 funti šterlinga, pa je protuvrijednost dosada obično iznosila 100.000 dolara mjesečno. Sada se čine pripreme za mnogo intenzivnije djelovanje, koje će odmah početi, čim stigne po Sokolovu vodjena cionistička delegacija.

Na zadnjoj sjednici egzekutivnog biroa za Keren Hajesod u Newyorku podastrijet je izvještaj, prema kojemu je već upisano za Keren Hajesod više milijuna, a do 22. septembra uplaćeno u gotovom 594.620 dolara. — Novac se doznačuje u London dvaput mjesečno, dosada je to redovno iznašalo 100.000 dolara na mjesec. Priprema se još intenzivnija akcija, čim prisprije nova cionistička delegacija pod vodstvom Sokolova.

Djelovanje Keren Hajesoda u Americi. Sokolov će — kako je već saopćeno — doskora doći u Ameriku, da prisustvuje konferencija Keren Hajesoda, koja je sazvana za konac oktobra. Na mjesečnoj sjednici privremenog egzekutivnog komiteja Keren Hajesoda pod predsjedanjem Josefa Barondesa izabran je odbor, u koji je ušao Apel, Judge Rosenblat, Dr. Wachsmann, Baruh Gubermann, Grabelski, Chasen i Morris Margulios. Taj će odbor pripremiti konferenciju Keren Hajesoda. Zaključeno je, da najmanji dar za Keren Hajesod iznosi 25 dolara godišnje, ali se može dati i u obrocima. Manji će se iznosi doduše takodjer primiti, ali ne kao Maaser, koji je dužan svaki Židov da plati.

Povjerenicima Keren Kajemeta! Umoljavamo sve povjerenike, da — u koliko to još nijesu učinili — prikupe svote, darovane kod tore prigodom roš-hašone i jom-hakipura u korist Keren Kajemeta (Ž. n. f-a). — Uprava Keren Kajemeta za Jugoslaviju.

Vijećanja Poale Cijona u Wienu. U Wienu držalo se višednevno izvanredno vijeće Poale Cijona, koje se u prvome redu bavilo pitanjem palestinskog rada, te je potvrdilo budžet od 35.000 funti za gradsku i seosku kolonizaciju, te za kulturni i politički rad. Amerikanska akcija za dobavu alata treba da se pretvori u stalnu instituciju. Konferencija primila je izvještaj poale-cionističke delegacije sa cionističkog kongresa na znanje, te je odobrila zajednički rad sa Ceire Cijon. U jednoj rezoluciji potsjeća se na potrebu snažnog socijalističkog zastupstva na cionističkom kongresu. Nadalje se nalaže poale cionistima, da podupiru rad za Keren Hajesod. Pristup Kaplanskog u cionističko gospodarsko vijeće prima se, a isto se tako potvrđuje zaključak, da se halucpokret podupire, te sudjelovanje u palestinskim uredima. Što se tiče arapskog pitanja, primila je konferencija rezoluciju, po kojoj se židovsko radništvo izjavljuje za zajednički rad s arapskim radnicima za zajedničke klasne interese obih proletarijata.

General Smuts o izgledima cionizma. General Smuts, ministar predsjednik britske Južne Afrike, poznati prijatelj cionizma, odgovorio je na upit Mr. Morris Alexandersa u Johannesburgu o izgledima cionizma slijedećim pismom:

»Kad sam stigao u London, posjetio me cionističke vodje. Objasniše mi nesretni položaj, koji je nastao uslijed događaja u Jafi. Posljedica ovih nemira da je bila obustava useljenja i ugroženje cijele politike

narodne domaje. Vijećao sam s njima o nužnim koracima, koje treba poduzeti, da stvar dodje opet u pravu kolotečinu. Iza toga pregovarali smo poitanje o toj stvari sa Mrom. Čerčilom. Primili smo umirna uvjeravanja u pogledu budućnosti. Politika narodne domaje bit će provedena u punoj mjeri, u kojoj je Palestina podesna da apsorbira useljenike, te će pružati povoljne šanse za budućnost. Saopćio sam to dru. Weitzmannu i dodao, da budućnost poglavito ovisi o tome, u kojoj su mjeri židovske zajednice cijeloga svijeta financijalno spremne, da podupru stvar, koja je njihovim srcima bliza. Dr. Weitzmann bio je zadovoljan i zahvalio mi toplim riječima za moj interes u ovoj stvari.

Diskusija Weitzmann—Nordau. Kako je poznato, izjavio je Weitzmann za debate u svom zaključnom govoru na XII. cionističkom kongresu između ostaloga, da mu je politički rad u Franceskoj bio otežčan, jer je baš u vrijeme rasprava o granicama Palestine u jednom pariškom zaključnom cionističkom listiću izašao članak, u kojem se Weitzmann prikazuje instrumentom i agentom engleske imperijalističke politike. Radi se o članku u »Le peuple juif«. Dr. Maks Nordau protegnuo je dotično mjesto Weitzmannovog kongresnog govora na sebe, te objelodanjuje u londonškom listu »Jewish Chronicle« jedno pismo, u kojem opovrgavajući Weitzmann tvrdnju između ostaloga veli: »Izjavljujem, da nijesam nikada u svom životu o granicama Palestine pisao ili u javnosti govorio ili privatno jednom riječi napao Weitzmanna, kojom bi ga prikazao mužem, koji se služi cionizmom kao sredstvom za engleski imperijalizam. Isto tako nijesam nikada izrekao riječi, s kojima ga prikazujem engleskim agentom pod krinkom cionističkog vodje, što bi se pravom moglo označiti polvorom proti dru. Weitzmannu.«

Iz Palestine

Usiškin činovništvu Zionist Commission. Prije nastupa dužnosti u Zionist Commission sakupio je Usiškin sve činovnike, te im je u oduljem govoru istakao značenje 12. cionističkog kongresa. Naročito je naglasio dva momenta: obnovu organizacije i volju delegata za ispunjenje svih financijalnih dužnosti prema organizaciji, da se posao u zemlji mogne započeti sa budžetom od 1½ milijuna. Nadalje je spomenuo prigovore kongresa cionističkom činovništvu: politika, birokracija, pomanjkanje intezivnosti u poslu. Po mišljenju Usiškina te su primjedbe neosnovane, ali činovništvo treba da poznaje javno mnijenje. — Konačno je on govorio o zaključku kongresa, da se cionističkim činovnicima u svim zemljama stavlja u dužnost znanje hebrejskog jezika.

Roš hašono svečanost u Jeruzalimu. I ove godine bila je povodom visokih blagdana svečana služba božja u jeruzalimskom hramu, kojoj je pribivao sir Herbert Samuel. Mnogobrojni gosti molili su u toj sinagogi. Rabi Kook u svom govoru zamolio je Samuela, da otvori vrata Palestine. I u hotelu Andurski, kamo je pošao nakon službe božje Samuel sa suitom i brojnim gostima, govorio je rabi Kook o zname-

novanju dana i usporedio vrhovnog komesara, »Samuela naših dana«, sa prorokom Samuelom; pored svojih velikih državnih zadaća nije propustio, da stvaranjem nadržinata doprinaša jačanju religioziteta. U svome odgovoru odvratio je Samuel medju ostalim, da ga je rabi Kook sad usporedio sa Samuelom kao što ga je prije rabi Jakob Meir usporedio s Nehemijom. Teško je tome udovoljiti. U odsjeku tore, koji se danas njemu čitao, govori se o savezu između Abrahama i filistejskog kralja Avimeleha. Nada se, da će i nama uspjeti poput Abrahama, koji je sklopio savez s Filistejcima, da i mi sklopimo savez s onima, koji nisu Filistejci, ali su potomci našega praoca Abrahama. Teška je godina za nama, ali ima mnogo znakova za to, da će budućnost biti ljepša i da će nam uspjeti izgraditi narodnu domaju na sreću svih naroda zemlje. Gotovo je 20 godina u engleskoj državnoj službi, ali nijedna služba nije ga toliko interesirala i nije ga toliko veselila, kao rad u Palestini. Želi svima sretnu Novu godinu. Volovsky potsjetio je, da je godine 1913. Samuelu, tadašnjem ministru pošte, kod njegovog posjeta u Kanadi, židovska djevojčica izrazila u jevrejskoj čestitei nadu, da bi doskora bio imenovan za ministra u Jeruzalimu, što se u još većoj mjeri ispunilo. On nije danas samo ministar, već vrhovni komesar u Erec Jisraelu. Volovsky molio je Samuela, da ne samo otvori vrata zemlje emigraciji, već da u jednom manifestu pozove sve Židove galuta, da dodju u Palestinu i da razviju zemlju. U ime Agudas Jisrael pozdravio je vrhovnog komesara zubar Ehrmann.

Darovi za Židovsku narodnu biblioteku. British Museum u Londonu poklonio je Židovskoj narodnoj biblioteci suplement-katalog (6 svezaka), koji sadrži sve nove nabave biblioteke Museuma od godine 1881. do 1915. poredane po strukama. Lijep dar primila je biblioteka od Zeire Cijon: fascikel »Cijonizam« iz ruskog ministarstva izvanjskih djela iz godina 1906. i 1907. Ovaj fascikel sadrži između ostaloga više predstavlki Davida Wolfsohna ministru Stolypinu o cionizmu sa marginalnim bilješkama ministarstva izvanjskih djela. Cionistička organizacija u Americi poslala je biblioteci pet 30 sanduka knjiga moderne engleske znanstvene literature.

Sitne vijesti. Na poziv glavnog komesara posjetio je Maierowitz iz Rišon le Cijona 7. oktobra Herberta Samuela, te su pretresana pitanja, koja predsjedanjem Sir Robert B. Valeyse tiču kolonizacije.

— Prema »Doar Hajomu« zaključila je »Alliance Israelite«, da ponovno otvori svoju školu u Jafi, koja je od prije rata ovamo zatvorena. Za upavitelja imenovan je Sašon, prije upavitelj Allianceske škole u Egiptu. Isti je već stigao u Jafu, te započeo predradnjama za otvorenje škole.

— Jafanski arapski list »El Ahbar« divi se marljivoj gradjevnoj djelatnosti u blizini Tel-Aviva. Ovaj list piše medju ostalim: Tko se uputi ovih dana u Tel-Aviv, toga moraju zadiviti mnogo-

brojne prerazličite gradjevine, koje dopiru sve do morske luke, istočno i zapadno od obale. Na obali će se izgraditi ogromna gradjevina, koja će obuhvatiti veliko kazalište, kino, restauraciju, kavanu, banju itd. Kad se baci pogled dalje, opažaju se velike gradjevine sa više spratova, visoki dvorovi i prostrane tvornice, te izgradjivanje širokih ulica, a kad se promatra ukusna tehnika, te arhitektonika, koja odgovara svim načelima estetike, postaje se očaran, te se misli na neprestanu natječajnu borbu između gradjevne djelatnosti i kolonizacije, koja se ondje odigrava. Sve ovo pokazuje veliku energiju i pripravnost, te usavršene metode izvadjača.

Povišenje poštanskih pristojbi. Za pokriće deficita poštanske uprave u Palestini zatražila je i dobila poštanska uprava od poštanske centrale u Londonu dozvolu povišenja poštanskih pristojbi. Prema tomu su pristojbe za inostranstvo povišene po-prječno za 30%.

Njemački konzulat u Jeruzalemu započeo je svojim djelovanjem pod upravom vicekonzula dra. Koppa prethodno u zgradi španskog konzula u Jeruzalemu.

Stanje cestogradnja u Palestini. Cesta iz Tiberiasa u Semah dogođavlja se. Broj zaposlenih radnika sada nije velik. Radnički logor nalazi se u Kineretu. 80 radnika iz ovog logora radi sada na cesti Kineret-Semah, koja vodi kroz koloniju Daganja. Naskoro započet će gradnjom mosta preko Jordana kod izlaza Jordana iz Kineretskog jezera. Rad na ovoj cesti završuje se bez deficita. Na cesti Tiberias-Tabha, koju gradi Gdud haavoda, radi sada oko 300 radnika i 60 radnica.

Iz Jugoslavije Sumišljenici!

Prošlogodišnje Savezno Vijeće votiralo je za rad u ovoj godini budžet od 1,008.000 kruna. Ovaj se iznos imao namaknuti doprinosima organizovanih cionista. U tu svrhu povedena je uz šekel-akciju akcija za namaknuće dopri-

Adresa za dopise: Zagreb, Ilica 31., III. kat.
Uredovno vrijeme od 9 do 12 sati prije podne i od 3 do 6 sati poslije podne. — Novac se šalje na Centralnu eskomptnu i mjenjačnu banku d. d. Zagreb, za račun Ž. N. F. s naznakom svrhe.

nosa za pokriće budžeta. Na žalost nije potonja akcija ni izdaleko odgovarala očekivanju, te je unišao jedva šesti dio votiranog budžeta.

Bili smo stoga prinudjeni, da radni program stegnemo i da se u glavnome ograničimo na praktički palestinski rad.

Izobrazba halucim, potpuna oprema i otprema prvih grupa izobraženih halucim u Palestinu uvjetovali su velike izdatke, a da za njih od organizacionih prinosa nije bilo pokrića.

Zajedno sa administrativnim troškovima narasla je svota nepokritih izdataka do znatne visine.

Radni Odbor S. C. J. morao se stoga odlučiti na provedenje akcije u cilju namaknuća potrebne svote za pokriće nastalog deficita.

Ova će se akcija provesti putem mjesnih cionističkih odbora, pa se stoga Radni Odbor S. C. J. obraća na sve sumišljenike s apelom, da — svijsni ozbiljnosti financijalnog stanja naše organizacije — svim silama podpru ovu akciju mjesnih cionističkih odbora.

Činjenica, da je broj šekel-platioca ove godine gotovo dva puta veći no što je bio prošle godine, pouzdano nam je jamstvo, da će se potrebni iznos moći lako namaknuti, a zavisi to samo o dobroj volji i agilnosti sumišljenika, od kojih očekujemo, da će u ovoj akciji potpuno udovoljiti dužnosti.

U Zagrebu, dne 1. novembra 1921.

Radni Odbor S. C. J.

R. Herzer, tajnik. **Dr. Beno Stein**, predsjednik.

Glavna skupština Bar Giora u Beču. Na redovitoj glavnoj skupštini, održanoj dne 14. listopada 1921., izabran je slijedeći odbor: za predsjednika: cand. med. Leon Perić, za tajnika: stud. ing. Ludwig Katz, za blagajnika: stud. tehn. Franz König, za knjižničara i Keren Hajesod: cand. med. Josef Finzi, za Keren Kajemet: cand. ing. agr. Hugo Zaloscer.

Židovsko akademsko potporno društvo u Zagrebu je na svojoj 23. redovi-

toj glavnoj skupštini, održanoj 20. oktobra o. g., izabralo za zimski semestar god. 1921.—22. slijedeći odbor: Predsjednik Adolf Weissmann, cand. iur.; potpredsjednik: Ladislav Kraus, stud. med.; tajnik I.: Mir. Schwarz, stud. ing.; tajnik II.: Alfred Nick, stud. med.; blagajnik A. P. D.: Oskar Fischer, stud. phil.; blagajnik menze: Vincenc Lipković, stud. med.; odbornici: Edo Neufeld, cand. iur., Saša Frank, cand. iur.; referent menze: Dezider König, stud. phil.; revizori: Egon Grün, cand. iur., Artur Ellenbogen, cand. phil.; knjižničar: Melanija M. Baruch, stu. exp.

Darovi za transport prvih halucim.

Darovali su: Banjaluka K 2298, Beograd K 15.128, Bjelina K 4400, Bjelovar 2220, Brčko 1470, Daruvar 1080, Derventa K 225, D. Miholjac 1240, Gradačac 450, Gradiška 1690, Koprivnica 2000, Kostajnica K 120, Lipik K 188, Mitrovica K 2506, Mostar K 540, Našice K 1138, Nijemci K 100, Niš K 2000, Osijek 7770, Pakrac K 880, Požega K 4276, Priština K 3000, Prijedor K 50, Rogatica K 320, Ruma K 270, Sanski most K 1000, Sarajevo K 20.000, Slatina K 575, Split K 1930, Sisak K 800, Tuzla K 4631, Travnik K 1660, Vinkovci K 6000, Vukovar K 8000, Wien K 400, Zemun K 2080, Zenica K 100, Zvornik K 1500, Žepče K 300, Zagreb Omlad. savez K 7524. (Nastavit će se.)

»Gideon«. Izašao je 12. broj II. godišta i 1. broj III. godišta vijesnika Saveza židovskih omladinskih udruženja »Gideon« biranim i bogatim sadržajem. Najtoplije preporučamo svim omladinima ovaj naš jedini omladinski list.

Pretplata mu je godišnje 24 din., polugodišnje 12 din. Pojedini broj stoji 2 dinara. Naručbe prima »Savez židovskih omladinskih udruženja«, Zagreb, Ilica 31, III. kat.

Otvorenje advokatske kancelarije. Naš sumišljenik g. dr. Makso Laufer dobio je stallum agendi za Tuzlu i otvorio je ondje svoju advokatsku kancelariju.

Svrha je židovskog narodnog fonda da u Palestini kupuje i stiče zemljište, koje će ostati neotuđivim imetkom židovskoga naroda. — Žid. narodni fond utemeljen je na V. cion. kongresu god. 1901. i posjeduje već oko 30 milijuna franaka. Prihodi neprestano rastu a iznosili su god. 1920. oko 9 i pol milijuna franaka.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet leisrael) za Jugoslaviju.

Iskaz darova br. 20. od 18. do 30. oktobra 1921.

OPĆI DAROVI.

Hercegovac Za otkup od čestitanja daruju:	
Ljudevit Kaufer 100.—, Makso Moses 100.—,	
Josip Steiner 60.—	260.—
Gjurgjevac: Eliša Levi	300.—
Priština: N. Elazar za prodani kalendar 800,	
Jusuf B. Ašer 1250.—	2050.—
Belacrkva: Borislav B. Krauss	20.—
Varaždin: Dr. R. Blühweiss	800.—
Vukovar: N. N.	300.—
Zagreb: Prig. referata dra. B. Steina sabrano 400.—, u veselom-društvu sabrao dr. A. Singer 2000.—	2400.—
	6130.—

ŠKRABICE.

Zagreb: Nova knjižara d. d. 77.92

ZLATNA KNJIGA.

Priština: Prigodom svatova Ašer i Alegri B. Kutijel sabrano u hramu n. i. istih 1450.—

MASLINE.

Ogulin: Prigodom Beritmila u kući Emanuela Lustgartena sabrao Ernest Goldner n. i. novorodjenčeta Adolfa Lustgartena 2000.—
Belacrkva: Borislav B. Krauss n. i. Regine Gross 50.—, n. i. dr. F. Pops 30.— 80.—

Karlovac: U gaj »Karlovačke žid. omladine« n. i. pok. drugova Nikice Polanzer i Drag. Taus 237.—

Zagreb: Josip Wachs u vrt Elle 25.—
2342.—

DAROVI KOD TORE.

Gjurgjevac: M. Weiner 100.—
Prijedor: Mois Koen (Sarajevo) 80.—, po 40.— Jakob, Šandor i Salamon Mevorach, David Kabiljo, N. N. Daniel Weiller, Ludwig Hirschmann, Mordo Papić, pp 20.— Šabetaj Levi i Izidor Atijas 440.—

Sanskimost: Jakob Mevorach 100.—, Eliezer Z. Levi 50.—, Izidor Atijas 40 190.—
Zagreb: Oton Šik 1000.— po 500.—, dr. Lav. Šik, Makso Borović, Makso Mayer po 300.— Lav Stern, Albert Hertman st., po 200.— ing. Zlatko Rosenberg, Cohen Josip, Oton Kraus, dr. Robert Glücksthal, po 100.— dr. Beno Stein po 20.— dr. M. Margel 4020.—
 4750.—

UČINJENE USLUGE.

Sanskimost: Braco Hasson za uslugu Rubinsteina iz Dervente 20.—

Darovna knjiga.

Zagreb: Prigodom Barmicva Božidara Kona daruju: dr. Hugo Kon 500.—, po 400.— dr. Hinko Hirschl, Lav Stern, Šime Spitzer, Eugen Berl, Julijo König, po 100.— Schrenger, Ferdinand Schwabenitz, Drag. Glaser, po 40.— Bertold Hirsch, S. Hiršl, dr. Hirsch, Mavro Hirsch, R. Herzer, dr. A. Singer, po 20.— G. Hirschl i Božidar Kon 3080.—

Iz Bosne i Hercegovine — K 650.—
 Iz Srbije — K 3500.—
 K 17849-92

Od 1. siječnja do 31. listopada 1921. unišlo je sveukupno K 980.375.55.

Sveučilištarac

davao bi obuke u violini, eventualno za stan. Upitati u Uredništvu.

Instalacioni zavod

za uvadjanje električnih centrala, električne rasvjete, telefona i telegrafa

Milan Freiberger

Bakačeva 5 Zagreb Bakačeva 5

PAPIRA

PISAČEĆEG I RISAČEĆEG PRIBORA

za preprodavaoce na veliko i najjeftinije uz brzu, točnu i solidnu podvorbu, može se dobiti kod

MERKUR

D. D.

veletrgovina i konfekcija papira
 Telef. 17-95 - ZAGREB - Ilica br. 31.

Brzjavni naslov: PAPMERKUR

Podružnica:
 Beograd, Kralja Petra br. 70

Tražite cijeniak badava

Asbestni skrijlevac

cement, vapno, opeke, betonsko gvožđe, traverze i sav gradjevni alat, te materijal prodaje na veliko:

GRADIVO trgovačko društvo za promet građevnim, i tehničkim materijalom
 ZAGREB Bogovićeve ulica br. 3
 Telefon 11-27 Brzojevi „Gradivo“

Vunene tkanine Platnena roba Švajcarski voili i batisti

M. BAUER

Tekstilna roba na veliko

Ilica 39 - Zagreb - Ilica 39

Uzorke šaljem po želji

VREĆE

iz jute, tekstilita i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugalj i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG

Vrhovčeva 13 ZAGREB Telefon 19-65

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu —

Zavod za posudjivanje nepremovnih ponjava

TAPETARSKA RADIONA
JAKOB SINGER ZAGREB
 ILICA 67 ILICA 67

preporuča skladište gotovih klupskih uredskih i salonskih garnitura, te fo, telje za rastvoriti, otomane, raznih oblika i prevlake, zatim divana, strunjače i stolčice .. Izradjuje solidno i jeftino popravke i preuredjivanja .. Dosta je dopisnica, dodjem u kuću.

Tražim vještog pomoćnika

mješovite struke, koji se razumije i u pamuk imanufakturu. Cijenjene ponude uz naznaku zahtjeva kod potpune obskrbe i stana u kući slati na
Ignatz Ascher, Sisak.

כשר
 Tvornica suhomesnate robe u Brodu na Savi nudja na veliko i malo prvorazrednu

suhomesnatu robu

strogo košer

uz jeftine cijene. Na zahtjev šalju se uzorci pouzecom.

S. Hèndel

tvornica suhomesnate robe
 Brod na Savi

Centralna Eskomptna i Mjenjačna Banka, d. d.

Ilica 26.

ZAGREB

Ilica 26.

Brzjavni naslov:
 Brodbanka

Telefon: { ravnateljstvo 8-78
 blagajna 15-30

Pričuve preko K 45,000.000.—

Dionička glavnica K 50,000.000.—

Podružnice: Brod na Savi

Ulošci preko K 20,000.000.—

Podružnice: Osijek, Djakovo

Prima ULOŠKE na knjižice i u tekućem računu uz najbolji kamatnjak. Novi ulošci vraćaju se odmah bez otkaza. — Daje MJEMBENE i KONTOKORENTNE VJERESIJE, finansira trgovačke i industrijalne poslove uz najpovoljnije uvjete. — Obavlja sve BURZOVNE POSLOVE, kupuje i prodaje devize, valute i efekte, izvršava sve naloge brzo i kulantno. — Prodaje uz dnevni tečaj doznake, isplate i akreditive na sva mjesta u inozemstvu, a naročito na WIEN i PRAG.